

Лідер (НП)

ПЕРЕЛІК ПОЗНАЧЕНЬ ЗМІСТУ

Індикатори та коди підполів

Лідер не має індикаторів та кодів підполів. Елементи даних визначені позиційно.

Символьні позиції

/00-04 Довжина запису

/05 Статус запису

- a** – зростання рівня кодування
- c** – редагований або виправлений
- d** – видалений
- n** – новий
- p** – зростання рівня кодування від допублікації

/06 Тип запису

- a** – мовний матеріал
- c** – друковані ноти
- d** – рукописні ноти
- e** – картографічний матеріал
- f** – рукописний картографічний матеріал
- g** – проєктований засіб
- i** – немюзичний звуковий запис
- j** – музичний звуковий запис
- k** – двовимірний непроєктований графік
- m** – комп'ютерний файл
- o** – комплексний матеріал
- p** – змішані матеріали
- r** – тривимірний штучний продукт або природна річ

t – рукописний мовний матеріал

/07 Бібліографічний рівень

- a** – монографічна складова частина
- b** – складова частина ресурсу, що продовжується
- c** – колекція (підбірка)
- d** – частина колекції
- i** – інтегрований ресурс
- m** – монографія / одиниця опису
- s** – серіальне видання

/08 Тип контролю

- #** – тип не визначений
- a** – архівний контроль

/09 Схема кодування символів

- #** – Marc-8
- a** – USC / Unicode

/10 Рахунок індикатора

/11 Довжина коду підполя

/12-16 Базова адреса даних

/17 Рівень кодування

- #** – повний рівень
- 1** – повний рівень, аналіз матеріалу не проводився
- 2** – менш повний рівень, аналіз матеріалу не проводився
- 3** – скорочений рівень
- 4** – проміжний рівень
- 5** – частковий (попередній) рівень
- 7** – мінімальний рівень
- 8** – передпублікаційний рівень

u – невідомо

z – не застосовується

/18 Форма описової каталогізації (Правила опису)

– не ISBD (запису не слідує пунктуації ISBD)

a – AACR 2

c – ISBD (без пунктуації в кінці підполя)

i – ISBD

n – не ISBD

u – невідомо

/19 Рівень запису ресурсу, що складається з багатьох частин

– не вказано або не застосовується

a – комплект

b – частина із самостійною назвою

c – частина із підпорядкованою назвою

/20 – 23 Карта введень

/20 Довжина частини “довжина поля”

/21 Довжина частини “початкова символна позиція”

/22 Довжина частини, що визначається при застосуванні

/23 Не визначено

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛЯ

Лідер – перше в бібліографічному записі поле фіксованої довжини, що містить 24 символні позиції (від 00 до 23) та є обов’язковим для заповнення. Лідер складається з елементів даних, які містять числа чи коди, що визначають

параметри запису, який знаходиться в роботі.

Символьні позиції 20-23 містять Карту введень для Довідника. Вони містять чотири односимвольні числа, які визначають структуру введень в Довіднику. Детальніше про структуру Лідера дивитись в *Специфікаціях MARC 21 для структури запису, наборів символів і засобів обміну* ([MARC 21 Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media.](#))

ПРАВИЛА ЗАСТОСУВАННЯ ПОЗНАЧЕНЬ ЗМІСТУ

СИМВОЛЬНІ ПОЗИЦІЇ

/00-04 Довжина запису

Довжина запису генерується системою, містить 5 числових символів, які показують довжину запису, що вводиться. Число вирівнюється вправо, кожна невикористана позиція містить значення "0".

/05 Статус запису

Односимвольний алфавітний код, який вказує на зв'язок запису з файлом.

а – зростання рівня кодування

Код "а" визначає, що рівень кодування (Лідер/17) запису був змінений до вищого рівня кодування. Це означає зростання рівня каталогізації (наприклад, код "а" використовується, коли запис попередньої каталогізації (код "5" в Лідер/17) зростає до рівня повної каталогізації (код "#" в Лідер/17)).

с – виправлений або переглянутий

Код "с" визначає, що зроблено доповнення / зміни до запису. Але зміни не зумовлюють збільшення рівня кодування (Лідер/17) запису.

d – видалений

Код “d” визначає, що запис було видалено.

n – новий

Код “n” визначає, що запис створено вперше.

p – зростання рівня кодування від допублікації

Код “p” визначає, що рівень каталогізації допублікаційного запису було змінено з появою опублікованого ресурсу.

/06 Тип запису

Односимвольний алфавітний код, що визначає характеристики та компоненти запису. Використовується для диференціації MARC-записів, створених для різних типів змісту та матеріалу.

Визначення коду для багатокomпонентної бібліографічної одиниці:

Одиниці опису – різні форми матеріалу

o – (комплексний матеріал) – одиниця опису, як окремо видана частина, жоден тип матеріалу не переважає

p – (змішані матеріали) – одиниця опису є штучно складеною колекцією (зібранням), жоден тип матеріалу не переважає

інші коди – одиниця опису є штучно складеною колекцією (зібранням), переважає один тип матеріалу

Одиниці опису – повністю одна форма матеріалу

Всі випадки крім “o” і “p”

a – мовний матеріал

Код “a” визначає, що запис створюється на нерукописний мовний

матеріал. Код “а” також використовується для мікроформ і електронних ресурсів, які базуються на текстовій природі, чи вони є репродукціями з надрукованого, чи оригінальними ресурсами. Для рукописного мовного матеріалу використовується код “t”.

c – друковані ноти

Код “c” визначає, що запис створюється на друковані ноти, ноти на мікроформах чи електронних носіях.

d – рукописні ноти

Код “d” визначає, що запис створюється на рукописні ноти чи мікроформу рукописних нот.

e – картографічний матеріал

Код “e” визначає, що запис створюється на нерукописний картографічний матеріал чи мікроформу нерукописного картографічного матеріалу. Цей код використовується для карт, атласів, глобусів, цифрових карт та інших картографічних одиниць.

f – рукописний картографічний матеріал

Код “f” визначає, що запис створюється на рукописний картографічний матеріал чи мікроформу рукописного картографічного матеріалу.

g – проєкційний засіб

Код “g” визначає, що запис створюється на фільм, відеозапис (включно з цифровим відео), діафільми, слайд чи плівки, призначені для демонстрування через проєктор.

i – немюзичний звуковий запис

Код “i” визначає, що бібліографічний запис створюється на немюзичний звуковий запис (наприклад, промови).

j – музичний звуковий запис

Код “j” визначає, що запис створюється на музичний звуковий запис.

k – двовимірна непроектована графіка

Код “k” визначає, що запис створюється на двовимірну непроектовану графіку, таку як дидактичні матеріали на картках, діаграми, колажі, комп’ютерна графіка, цифрові малюнки, малюнки, копіювальні шаблони, навчальні ілюстративні картки, живопис, оцифровані фотографії (photo CDs,) фотогравюри, фотонегативи, фотознімки, картини, поштові листівки, плакати, гравюри, спиритичні зразки, ескізні гравюри, технічні креслення, транспарантні шаблони, фотомеханічні репродукції, а також репродукції будь-якої з перелічених вище одиниць.

m – комп’ютерний файл

Код “m” визначає, що запис створюється на наступні класи електронних ресурсів: комп’ютерне програмне забезпечення (включаючи програми, ігри, шрифти), цифрові дані, комп’ютерні засоби мультимедіа, онлайніві системи або сервіси. Ці класи матеріалів за певної необхідності зазначаються в іншій категорії *Лідер/06* (наприклад, векторні дані, які є картографічними, кодуються як картографічні матеріали, а не як цифрові). Інші класи електронних ресурсів кодуються за їхнім значнішим аспектом (наприклад, мовний матеріал, графіка, картографія, музика, звук, кінофільми). У разі, коли не можна визначити більш значний аспект, одиниця опису розглядається як комп’ютерний файл.

o – комплексний матеріал

Код “o” визначає, що запис створюється на одиницю, яка складається з компонентів двох чи більше типів одиниць опису, але жоден із них не переважає в цьому комплексі.

p – змішані матеріали

Код “p” визначає, що матеріали представлено двома чи більше формами та зібрано індивідуальною особою чи організацією. Сюди

належать архівні фонди та рукописні зібрання змішаного типу, наприклад, зібрання текстів, фотографій та звукозаписів.

г – тривимірний штучний об'єкт або природна річ

Код “г” визначає штучно створені об'єкти такі, як моделі, діорами, ігри, ігри-головоломки, манекени, скульптури та інші тривимірні твори мистецтва або їх репродукції, експонати, машини, одяг, іграшки, вишивки. До них також належать об'єкти природного походження такі, як зразки для мікроскопів та інші зразки, що призначені для спостережень.

t – рукописний мовний матеріал

Код “t” визначає, що запис створюється на рукописний мовний матеріал чи мікроформу рукописного мовного матеріалу. До цієї форми належать ресурси, що містять мовний матеріал, написані вручну, надруковані на машинці чи комп'ютері.

/07 Бібліографічний рівень

Односимвольний алфавітний код, що визначає бібліографічний рівень запису.

a – монографічна складова частина

Код “a” визначає, що одиниця опису є монографічною бібліографічною одиницею, яка фізично поєднана чи належить до іншої монографічної одиниці. Пошук такої складової частини залежить від фізичної ідентифікації та місця розташування хост-одиниці, до якої вона належить, бо складову частину не можна відокремити. Запис містить поля, що описують складову частину та дані, що ідентифікують бібліографічний запис на хост-одиницю (*поле 773 (MARC21) чи поле LKR (ALEPH) із типом зв'язку ANA*). Прикладом може бути стаття в окремому випуску серіального видання, робота в збірнику і т. п.

b– серіальна складова частина ресурсу, що продовжується

Код “b” визначає, що одиниця опису є серіальною бібліографічною одиницею, що належить до іншої серіальної одиниці, так, що пошук складової частини залежить від фізичної ідентифікації та місця розташування хост-одиниці, до якої належить складова частина, яку не можна відокремити. Запис містить поля, що описують складову частину та дані, що ідентифікують бібліографічний запис на хост-одиницю (*поле 773 (MARC21) чи поля LKR (ALEPH) із типом зв'язку UP та ITM*)

c – колекція (підбірка)

Код “c” визначає, що одиниця опису є багатотомною, штучно складеною групою одиниць, які початково не були разом підготовлені, видані та розповсюджені. Запис містить опис одиниць, об'єднаних спільним походженням або адміністративними потребами, яким запис відповідає, як найповніший у системі.

d – частина колекції (підбірки)

Код “d” визначає, що одиниця опису є частиною колекції (підбірки), особливо архівної підбірки, яка описана в системі методом групової обробки. Запис містить поля, які описують частину підбірки та дані, що ідентифікують бібліографічний запис на хост-одиницю, яка містить складову частину (*поле 773 (MARC21) чи поля LKR (ALEPH) з типом зв'язку UP та ITM*)

i – інтегрований ресурс

Код “i” визначає, що одиниця опису є бібліографічним ресурсом, який розрахований на постійне додавання чи оновлення інформації, яка при цьому інтегрується в одне ціле. Наприклад, видання у вигляді теки зі скріпленими аркушами чи постійно оновлювані вебсайти.

m – монографія / одиниця опису

Код “m” визначає, що одиниця опису повністю видана в одному томі або планується бути виданою у визначеній кількості томів.

s – серіальне видання

Код “s” визначає, що одиниця видається послідовно частинами з цифровими чи хронологічними позначеннями, видання якої не обмежується конкретними термінами.

/08 Тип контролю

- тип не визначений

Код “#” визначає, що тип контролю не застосовується для одиниці, яка описується.

a – архівний контроль

Код “a” визначає, що матеріал описується згідно з правилами опису архівних матеріалів.

/09 Схема кодування символів

Позиція містить код, що визначає схему кодування символів, використану в записі. Використана схема кодування впливає на число октетів, потрібних для кодування символу, розміщення змінних, що не займають місця, використання вихідних послідовностей та на множину символів. Детальну інформацію про символні набори, що використовуються у MARC 21 записах дивитися у *Специфікаціях MARC 21 для структури запису, наборів символів і засобів обміну* ([MARC 21 Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media.](#))

– MARK-8

Код “#” (пробіл) показує, що кодування символів у записі здійснюється на основі 8-бітових символних наборів, описаних у *Специфікаціях MARC 21 для структури запису, наборів символів і засобів обміну*

[\(MARC 21 Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media\).](#) Додатково використані символні набори визначаються у полі 066.

а – UCS / Юнікод

Код “а” визначає, що для кодування символів у записі використовуються символи з *Universal Coded Character Set (USC) (ISO 10646)*, або *Unicode*.

/10 Рахунок індикаторів

Позиція рахунку індикаторів включає односимвольне число, що дорівнює кількості індикаторів у кожному полі змінних даних. У MARC 21 двосимвольні позиції на початку кожного поля змінних даних зарезервовані для індикаторів. Тому позиція “Рахунок індикаторів” завжди має значення “2”.

2 – кількість символних позицій, використаних для індикаторів

/11 Довжина коду підполя

Позиція “Довжина коду підполя” містить односимвольне число, що дорівнює кількості позицій, які використовуються для кодування підполів у полях змінних даних. Кожен елемент даних у полях змінних даних ідентифікується кодом підполя). У MARC 21, код підполя складається із роздільника (це може бути знак “не дорівнює”, чи “\$”, чи “|”) і маленьких літер чи цифр. Отже, “Довжина коду підполя” завжди має значення “2”.

2 – кількість символних позицій, що використовуються для коду підполя

/12-16 Базова адреса даних

П’ятисимвольне число, яке вказує першу позицію символу першого змінного контрольного поля в записі. Число вирівнюється вправо, кожна незаповнена позиція містить нуль. Базова адреса даних це довжина Лідера та Довідника, включно із символом, що позначає закінчення поля Довідник.

[число] – довжина Лідера та Довідника

/17 Рівень кодування

Символьна позиція “Рівень кодування” містить односимвольний алфавітний чи числовий код, який визначає повноту бібліографічної інформації та/або позначення змісту в бібліографічному записі.

– повний рівень

Код “#” визначає найповніший MARC-запис. Інформація, що використовується під час створення запису, отримана при аналізі фізичної одиниці. Під час створення запису на серіальне видання, аналізуватися може один випуск.

1 – повний рівень, аналіз ресурсу не проводився

Код “1” визначає наступний найповніший MARC-запис після повного рівня. Інформація, що використовується під час створення запису, отримана з повного опису без перегляду фізичної одиниці. Найперше цей код використовується у ретроспективній конверсії записів, коли вся інформація перезаписується на основі повного опису. Кодування контрольних полів та інших елементів даних базується лише на детальній інформації в описі.

2 – менш повний рівень, аналіз ресурсу не проводився

Код “2” визначає менш повний рівень запису (тобто, запис, що знаходиться між мінімальним і повним рівнем), створений зі зробленого раніше опису матеріалу (наприклад, друковані каталожні картки) без перегляду фізичного примірника. Усі описані точки доступу, які знаходяться на раніше зробленому описі перезаписуються, хоча авторитетні заголовки не обов’язково знаходяться на цей момент в обігу. Код “2” може використовуватись у разі ретроспективної конверсії, коли скорочений варіант елементів даних переноситься із каталожної

картки до MARC формату.

3 – скорочений рівень

Код “3” визначає короткий запис, який не відповідає мінімальному рівню специфікацій каталогізації. Заголовки в записах можуть показувати усталені форми наявних конфігурацій, що були доступні на момент створення запису.

4 – проміжний рівень

Код “4” визначає менший, ніж повний, але більший, ніж мінімальний рівень запису, який відповідає стандартам повноти проміжного запису.

5 – частковий (попередній) рівень

Код “5” визначає запис попереднього рівня каталогізації, що не вважається організацією, що створює запис, кінцевим (наприклад, заголовки не мають усталену форму).

7 – мінімальний рівень

Код “7” визначає мінімальний рівень каталогізаційного запису, що відповідає мінімальному рівню специфікацій каталогізації Національного рівня бібліографічного запису в США. Такий запис розглядається агенцією, що створює його, як кінцевий. Будь-які заголовки були звірені з авторитетним файлом і показують усталені форми наявних конфігурацій, що були доступні на момент створення запису.

8 – допублікаційний рівень

Код “8” визначає передпублікаційний рівень запису. Він містить записи, створені в каталогізаційних видавничих програмах.

u – невідомо

Код “u” використовується агенцією, яка відсилає чи отримує дані з

місцевим кодом в позиції *поля Лідер/17* і не можуть адекватно визначити відповідний рівень кодування запису. Таким чином, код “u” замінює місцевий код. Цей код не використовується в записах недавно внесених чи поновлених.

z – не застосовується

Код “z” визначає, що концепція рівня кодування не застосовується до запису.

/18 Форма описової каталогізації (Правила опису)

Символьна позиція “Форма описової каталогізації” містить односимвольний алфавітно-числовий код, що визначає характеристики даних опису в записі через посилання на правила каталогізації. Підполе \$e (Домовленості опису) в *полі 040 (Джерело каталогізації)* може використовуватись для подальшої ідентифікації правил каталогізації, що використовуються під час створення запису.

– не ISBD

Код “#” визначає, що описова частина запису не відповідає положенням *International Standard Bibliographic Description* (ISBD) щодо каталогізації та пунктуації.

a – AACR 2

Код “a” визначає, що описова частина запису сформульована відповідно до положень щодо опису та пунктуації, включених до Англо-американських правил каталогізації, 2-ге видання (AACR 2).

c – ISBD пунктуація пропущена

Код “c” визначає, що описова частина запису містить пунктуацію передбачену *International Standard Bibliographic Description* (ISBD), за винятком того, що пунктуація в кінці підполя відсутня.

i – ISBD пунктуація

Описова частина містить пунктуацію ISBD.

u – невідомо

Код “u” визначає, що агенція, яка відсилає чи отримує дані в позиції *поля Лідер/18*, не може належним чином визначити відповідну форму описової каталогізації, що використовується в записі. Цей код може використовуватись в записах, конвертованих з іншого формату метаданих.

/19 Рівень запису ресурсу, що складається з багатьох частин

Символьна позиція «Рівень запису ресурсу, що складається з багатьох частин» визначає рівень бібліографічного запису ресурсу та будь-які підпорядкування цього запису. Ця інформація допоможе в обробці записів. Наприклад, запис може представляти комплект примірників або частину комплекту. Частина може мати тільки підпорядковану назву і використовуватися для визначення суті, таким чином, потрібна додаткова інформація, для того, щоб зрозуміти зміст цієї частини.

- не визначено або не застосовується

Не можна визначити різницю між рівнями запису або не застосовується для цього типу ресурсу.

a – комплект

Запис на комплект, який складається з багатьох складових.

b – частина із самостійною назвою

Запис на ресурс, який є частиною комплекту та має назву, що дозволяє йому бути самостійним записом комплекту.

c – частина із підпорядкованою назвою

Запис на ресурс, який є частиною комплекту, але має назву, яка підпорядковує його до запису комплекту для розуміння його змісту.

/20 Довжина частини “довжина поля”

У MARC 21 частина “довжина поля” кожного введення Довідника завжди

має довжину 4 символів у позиції.

4 – число символів у частині “довжина поля” введення Довідника.

/21 Довжина частини “позиція початкового символу”

У MARC 21 частина “позиція початкового символу” кожного введення Довідника завжди має довжину 5 символів у позиції.

5 – число символів у частині “позиції початкового символу” введення Довідника

/22 Довжина частини, що визначається під час застосування

У MARC 21 введення Довідника не містить частини, що визначається **під час** застосування. Ця символівна позиція завжди містить “0”.

0 – число символів у частині, що визначається **під час** застосування введення Довідника

/23 Не визначено

У MARC 21, ця символівна позиція є невизначеною і завжди містить “0”.

0 – не визначено

ДОМОВЛЕНОСТІ ВВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Елементи генеровані системою – наведені нижче елементи Лідера генеруються системою:

/00-04	Логічна довжина запису
/07-08	Невизначені символівні позиції
/09	Схема кодування символів
/10	Рахунок індикатора
/11	Рахунок коду підполя
/12-16	Базова адреса даних

/18 –19   Невизначені символні позиції

/20–23   Карта введення

Застосування великих літер – алфавітні коди вводяться як літери нижнього регістру.

Довідник (НП)

ПЕРЕЛІК ПОЗНАЧЕНЬ ЗМІСТУ

Індикатори та коди підполів

Довідник не має індикаторів і кодів підполів. Елементи даних визначено позиційно.

Символьні позиції

/00-02	Мітка (тег)
/03-06	Довжина поля
/07-11	Позиція початкового символу

ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ СИМВОЛЬНИХ ПОЗИЦІЙ

Довідник – це покажчик місця розташування змінних контрольних полів і полів змінних даних у записі, який генерується системою. *Довідник* розміщується одразу за 24-тою позицією символів *Лідера*, та складається із серій фіксованої довжини (кожна така серія містить 12 символьних позицій), що визначають мітку (тег), довжину та позицію початкового символу кожного змінного поля.

Детальнішу інформацію про структуру введень *Довідника* дивитись у *Специфікаціях MARC 21 для структури запису, наборів символів і засобів обміну* ([MARC 21 Specifications for Record Structure, Character Sets, and Exchange Media.](#))

ПРИКЛАДИ

	Мітка (тег)	Довжина поля	Початкова символьна позиція
Введення 1	001	0013	00000
Введення 2	008	0041	00013
Введення 3	050	0011	00054

ДОМОВЛЕНОСТІ ВВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Довідник генерується системою.
